

BugelHajema
t.a.v. mw. M. Plantenga
Postbus 274
9400 AG ASSEN

hoge der a 5
9712 ac groningen
telefoon (050) 312 65 45
fax (050) 312 33 62
email: molema@libau.nl
www.libau.nl

groningen 14 februari 2008

onderwerp archeologisch advies

Geachte mevrouw Plantenga,

Naar aanleiding van uw verzoek stuur ik u het archeologisch advies ten behoeve van de bouwplannen op de locatie Elshof in Marum.

Planvoornemen

Het planvoornemen behelst de sloop van de varkensstallen en de bouw van 22 woningen en twee woonzorgcomplexen (bestaande uit ieder zes woningen) op de locatie van veehouderij Elshof te Marum. De centrumcoördinaat van het plangebied is 212.614/572.936.

Informatie

Het plangebied ligt aan de zuidwestrand van Marum, een van oorsprong middeleeuws wegdoorp in het Zuidelijk Westerkwartier. Marum ligt op een glaciale (pleistocene) rug met dekzand (fysisch-geografische kaart: code Gr1). Geologisch gezien vormt het Zuidelijk Westerkwartier (samen met de Friese Wouden) de noordelijke uitloper van het Drents Plateau. Het keileemplateau is hier sterk versneden door beekdalen en laagten. In het Westerkwartier zijn vier lage zandruggen aanwezig die ongeveer van zuidwest naar noordoost lopen. Bijna alle dorpen, waaronder ook Marum zijn op deze ruggen gelegen. Het plangebied zelf ligt op de westelijke flank van de zandrug van Marum. Ten westen hiervan komt een smalle dekzandvlakte voor.

De bodemkaart vermeldt in het plangebied de aanwezigheid van laarpodzolgronden bestaande uit lemig fijn zand (Bodemkaartcode: cHn23). De aanwezigheid van een dergelijke bodem duidt op goede ontwatering van het dekzand. De prehistorische mens had een bewoningsvoorkeur voor dergelijke droge bodems. Bij laarpodzolgronden is een humushoudend zanddek aanwezig op de podzolbodems. Dit humushoudend zanddek is ontstaan door bezanding en bemesting en het omspitten van de top van het dekzand. Aangezien het prehistorisch maaiveld in dekzandgebieden gelijk is aan de top van het dekzand, houdt de bovengeschetste situatie in dat eventueel aanwezige prehistorische sporen/resten naar alle waarschijnlijkheid zijn aangetast.

Uit de omgeving van het plangebied zijn bewoningssporen uit de Prehistorie en de Middeleeuwen bekend. Door vernatting en veengroei aan het einde van de Bronstijd, of mogelijk al eerder, moet het gebied rond 1000 v. Chr. onbewoonbaar zijn geworden. Ook de hogere delen van de pleistocene (glaciale) ruggen raakten op den duur met veen overgroeid. In de Middeleeuwen werd een begin gemaakt met de ontginning van venen. Bewoningssporen uit de periode Late Bronstijd – 8ste/9de eeuw na Chr. zullen derhalve niet in het plangebied aanwezig zijn. Het huidige dorp Marum moet in de 12de eeuw of zelfs iets eerder ontstaan zijn, want het oostelijke deel van de kerk dateert van het derde kwart van de 12de eeuw.

Het plangebied is niet op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) geregistreerd als archeologisch waardevol terrein. Ook zijn uit het plangebied zelf nog geen archeologische vondsten bekend (geen registraties van vondsten in de archeologische database ARCHIS). Op circa 300 meter ten oosten van de locatie Elshof is bij een archeologische inventarisatie in het kader van de planvorming voor De Holten III en IV vuursteenmateriaal uit de Steentijd aangetroffen.

Een archeologische ...

Een archeologische begeleiding tijdens de aanleg van een wegcunet op De Holten III bracht vervolgens grondsporen uit de Steentijd aan het licht. Het ging hierbij om enkele diep ingegraven haardkuilen en een mogelijke afvalkuil. Van deze sporen waren alleen de onderste niveau's nog aanwezig, wat bevestigt dat het bodemprofiel op deze podzolgronden is verstoord door vroegere grondwerkzaamheden (zie hierboven).

Op de kadastrale minuut uit het begin van de 19^e eeuw (zie bijlage: Kadastrale minuut Marum) is te zien dat het plangebied onbebouwd is. Op de historische kaart van 1900 ligt binnen het plangebied de boerderij die op dit moment ook nog aanwezig is. Deze boerderij moet tussen 1850 en 1900 gebouwd zijn, want op de historische kaart uit circa 1850 staat deze nog niet aangegeven. Het overgrote deel van het plangebied bestond lange tijd uit graslanden. Met de bouw van de varkensstallen zal de bodem in het zuidelijke deel van het plangebied geheel zijn verstoord.

Overweging en Advies

In het plangebied is geen bekend (geregistreerd) archeologisch terrein in het geding. Van de (Late) Bronstijd tot in de Vroege Middeleeuwen (circa 8ste/9de eeuw) was het gebied overgroeid met veen en moet bewoning onmogelijk geweest zijn. Op de kadastrale minuut uit het begin van de 19^e eeuw is het gebied onbebouwd. De podzolbodem in het plangebied maakt de aanwezigheid van een vindplaats uit de Prehistorie mogelijk. De verspitting van de top van het dekzand bij de bezanding en bemesting zal echter tot aantasting van een dergelijke vindplaats hebben geleid. Dit wordt bevestigd door het archeologische onderzoek op de iets oostelijker gelegen locatie De Holten III. Bovendien heeft het zuidelijke deel van het plangebied in ieder geval vanaf 1900 deel uitgemaakt van een boerenerf en is dat deel van de locatie in een later stadium bijna vlakdekkend volgebouwd met varkensstallen. In situaties (in dekzandgebieden) waarin het plangebied op een erf (met opstallen) ligt of heeft gelegen, is de kans op aanwezigheid van een gave bodem en daarmee een gave prehistorische vindplaats uiterst klein.

Op basis van de bovengenoemde aspecten is het niet zinvol een prospectief archeologisch onderzoek in te stellen. Ook een archeologische inspectie van de bouwputten en/of wegcunetten is niet aan de orde. Het planvoornemen kan derhalve worden uitgevoerd zonder archeologisch voorbehoud. Mochten bij de werkzaamheden onverhoopt toch archeologische resten tevoorschijn komen, dan geldt krachtens de monumentenwet een meldingsplicht*.

Ik hoop u met bovenstaand advies voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Dr. J. Molema
archeoloog Libau steunpunt

Bijlagen:

- Kaart archeologie Elshof Marum;
- Kadastrale minuut Marum, sectie F, blad 3 (detail);
- Bonnekaart 1900 Marum e.o.

* Vondstmeldingen dienen binnen drie dagen te worden gedaan bij de burgemeester; de burgemeester stelt onverwijld de RACM op de hoogte.

Kaart archeologie Elshof Marum

Combinatiekaart AMK, bodemkaart en ARCHIS

30-01-2008

214904 / 574781

Legenda

- HUIZEN
- WAARNEMINGEN
- BODEM ((c)terra)
- TOP10 ((c)TDN)
- MONUMENTEN
 - archeologische betekenis
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd

0 1 km

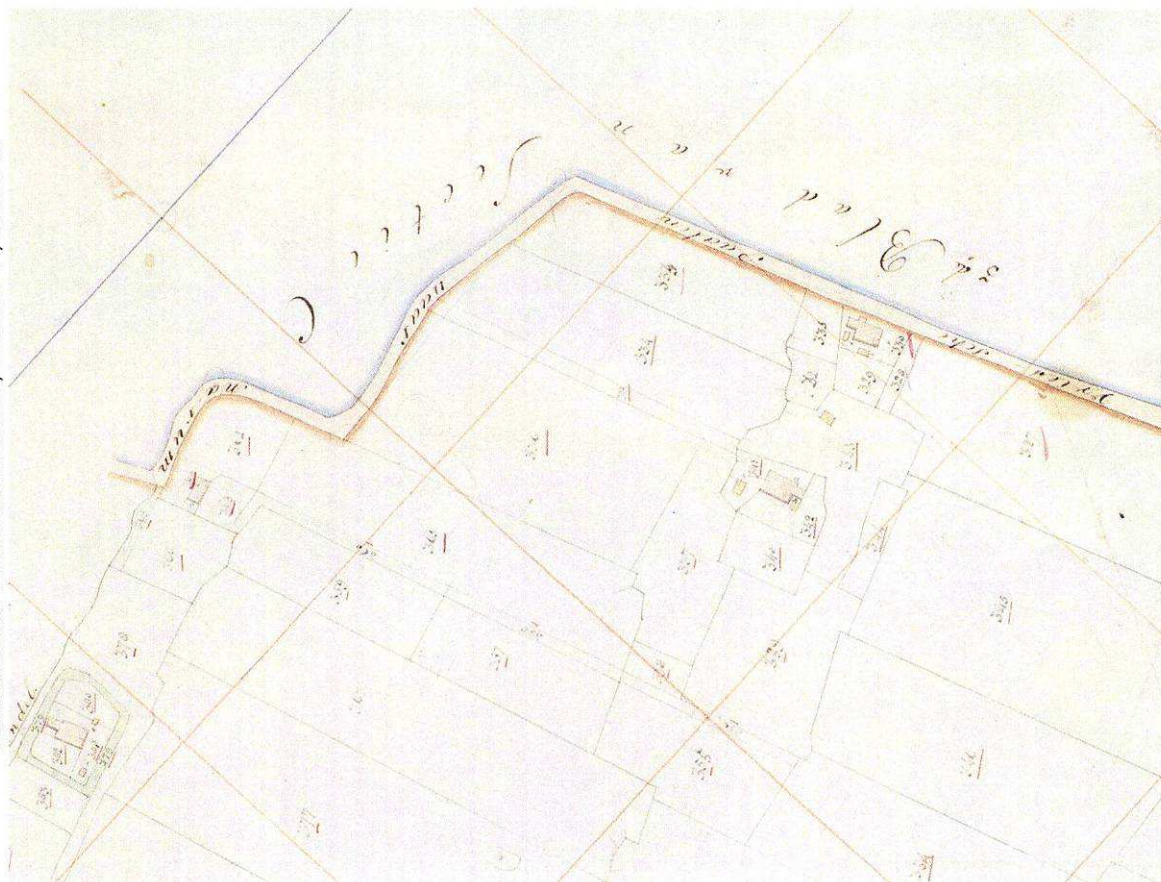
Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

211014 / 570891

Kadastrale minuut Marum, sectie F, blad 3.

Bonnekaart 1900 Marum e.o.

